

Сёнтёрү ялавё

Муркаш район хаҗачё

1944 сұлхи майһан 5-мёшёнченпе тухатъ

8-9 (7433-7434) №№

Юн кун, 2007 сұлхи январён (кәрлач) 31-мёшё

Хакё ирёлкё

Обществалла выльах-чёрлөх патёнчи хёл кунёсем

Республикара

Пёрлехи ёс – үсём никёсё

Эсир сән үкерчёкре куракан ёсченсем Чкалов ячёлө хисепленекен ял хуҗалах производство кооперативёвнөе обществалла выльах-чёрлөхе ёрчөтнө сёрте вай хураҗсё. Ферма коллективне юлашки сұлсөңче ёртсе пыракан Надежда Алексеевна Тимофеева (сән үкерчёкре сылтәмран иккёмөшө) пёрлехи ёсе аталану сүлөпе илсе пыни коллектива ыра малашлөха шантарса ёслеттерет. Кёске каласура сакна выльах пөхахан Алевтина Алексеевна Петрова, Серафима Ивановна Петрова, Надежда Агафонова Илларионова ёсченсем те (сән үкерчёкре сулахайран сылтәмалла) сирёплетрес. Ферма иртнө сүл сөт сөвасси те, аш-какай туса илессе те унчөнчи сұлхинчен икё хута яхөн үснинче вёсен кашнийөнөх түпи пур.

Анатолий БЕЛОВ сән үкерчөкё.

Ыйту – хурав

Йёркене пәсна тәсләх сук

Иртнө сұлхи декабрь уйахөн вёсөнче Муркашра пурәнкан В. Иванова, П. Васильев, Т. Михайлова пенсионерсенчен редакция сыру килнөччө. Акә мөн сырассё вёсем: «Сөнө сұла кёриччен шутлө кунсем юлчөс. Мёнле пулө вёл – тўрөх никам та татса калаймө. Анчах та ситес сұлтан коммуналлө хаҗсем үсөсси пирки каласни канәс-сәрлантарать. Пенси укҗипе кәна пурәнкансенө ку уйрамак пөшәр-хантарать. Тёрөс-и сак сас-хура? Төпөр ыйту. Санталөк условийёсөне пула қасал сивёсем пулмарөс. Коммуналлө хуҗалөхә вара эфир хутса ашәтнәшән пысак укҗа тўлетпөр. Тёрөсрөх каласан, қасал вёсем сахал мар укҗа перөкетлөрөс. Мөн тавассө-ха вёсем унпа? Нумай хваттерлө хәш-пөр суртсен подьез-чөсөне вара темисө сулах ашә сук. Пөтөм сивви тултан тўрөх хваттере кёрет. Кун пирки вёсем мөн шут-лаҗсө-ши? Сак ыйтусөм сине хаҗат урлө тивөслө органсем хурав парас-са кётөтпөр».

Сырава район администрацийөн капиталла строительство, архитектура тата пурәнмалли сурт-йөрпе коммуналлө хуҗалах управленине ярас патәмәр. Сапла хурав илтөмөр управлени пуслөхөн сүмөнчөн Н.В. Любимовран:

«1. Депутатсен районти Пухавён 2006 сұлхи декабрөн 1-мөшөнчи С-15/4 № «Пурәнмалли сурт-йөрпе тытса тәнәшән тата юсанәшән түлемелли 2007 сұлхи виҗөсө-

не сирөплетессе сөнчөн» йышәнәвөпе, ЧР Тарифсем енёпе ёслөкен республика службин 2006 сұлхи ноябрөн 23-мөшөнчи С-34-16/тн № «Чөваш Республикнчи энергипе тивөстөрөкен организациөсем сөнсөне ашәпа тивөстөрөмелли тарифсөне сирөплетессе сөнчөн» йышәнәвөпе, район администрацийөн пуслөхөн 2006 сұлхи ноябрөн 28-мөшөнчи 565 № «Муркаш районөне водопроводла канализаци хуҗалөхөнчө хөйсөн ёснө йөркелөсе таракан потребитель организациөсем шывпа тивөстөрөнөшөн түлемелли тарифсөне сирөплетессе сөнчөн» йышәнәвөпе килөшүүлөн 2007 сұлтан пурәнмалли сурт-йөрпе коммуналлө хуҗалах услугисөн тарифсөм вөтамран 11,6 процент үсөсөс. Сөв вөхөтрах Тарифсем енёпе ёслөкен республика служби хөйөн 2006 сұлхи октябрөн 26-мөшөнчи йышәнәвөпе ку висөне Муркаш районөне вөтамран 13,5 процент таран үстерөме палөртнөччө.

Кунта сакна каласа хөварни те вырәнлө. РФ Правительствин 2005 сұлхи декабрөн 14-мөшөнчи 761 йышәнәвө пур. «Пурәнмалли сурт-йөрпе коммуналлө услугөсемшөн түлемө субсиди сөнчөн» ятлө вёл. Пурәнмалли сурт-йөрпе коммуналлө услугөсемшөн түлемелли виҗө сөмөн пөтөмөшлө тупашне кура нормөран пысакраха пулсан, граждөсем субсиди илөме пултарассө. Ку ыйтупа вырәнти ял тәрөхне пымалла.

2. Вөйра таракан хальхи законодательствөпа килөшүүлөн, пурәнмалли сурт-йөрпе коммуналлө услугөсен тарифсөне

финанс сұлталөкө валли сирөплетөссө. Ашәпа уса курнөшән түлемелли висөне норматива кура палөртассө. Вёл 1 төват-кал метр пуснө 0,022 Гкал чухлө. Хөйне май өна сұлталөкри хутса ашәтмалли тап-хөрти вөтам температурөна кура (4,9 градус сивө) пөхса хунө. Иртнө сұлхи январь-февраль уйахөсөнчө тавралөхри сывлөш температурти вөтамран 15,6 градус сивө пулчө. 2006 сұлтан вара вөтам температурта 5,1 градус сивөпе танлашрө. Апла пулсан коммуналлө услугөсемшөн ытлашши түлени пулман.

Кунпа пөрлөх сөвна та палөртмалла. Хваттерсөнчө пурәнкансенчөн хөшөсем пурәнмалли сурт-йөрпе коммуналлө услугөсемшөн вөхөтра түлөсө тәмәссө. 2007 сұлхи январөн 1-мөшө төлне сөнсем пөтөм түлөвөн 96 процентнө кәна түлөсө татнө пулнө. Вөхөтра пахалөхлө коммуналлө услугөсем пама, пурәнмалли сурт-йөрпе юсама тата техөбслуживани тума вара хваттерсөнчө пурәннөшән тата коммуналлө услугөсемшөн уйахсөрен тата вөхөтра түлөсө тәни кирлө.

Иртнө сұл район прокуратурипе пөрлө районти муниципаллө сурт-йөр фончө тәрөх хваттерсөнчө пурәннөшән тата коммуналлө услугөсемшөн парөмсөне шыраса илөме пөтөмпе 392 заявлени (2043855 тенкө) тәрөтнө.

Хваттерсөнчө пурәнкансенө сурт-йөрө тытса тәнәшән тата коммуналлө услугөсемшөн уйахсөрен, түлөв уйахө хысөни уйахөн 10-мөш снчлинчөн кая юлмасөр түлөме ыйтатпөр. Ан манөр, эсир вөхөтра түлөмөннөпе сирөн кўршөсөм те кирлө лөк услугөсем илөймөсрө юлма пултарассө. Сөвөнна та хөвөр пирки кәна мар, ытти-сөм пирки те шутлас пулатъ.

Президент ял масарёсенче йёрке тума ыйтнө

Январөн 29-мөшөнчө Чөваш Республикн Президентчө Николай Федоров тунти кунсөрен йөлана көнө йөркөпе Министрсөн Кабинөчөн членөсемпе тата федераци ведомствисөн территории органөсен ертүсөсемпе канашлу ирттернө.

Николай Федоров ял тәрөхөсөн пуслөхөсөн масарсөне тата ялсен территориөсөне хөтлөх кёртөс ёсөпе кәмәл-сөр пулнөне палөртнө. Президент вырәнти вөста-вителөсөне кёске вөхөтра йөрке тума хөшнө. Унсөран муниципалитөтсөн пуслөхөсөн юлхөвлөхне пула ял тәрөхөсөн инфраструктурине аталантарма республика өнчөн сахалрах укҗа-тенкө уйөрма пуслөс.

Чөваш Ен Президентчө республикөри тирпейлөкен промышленноҗө предприятияөсен ёс тухөслөхө чакнишөн пөшөрханнинө пөлтөрнө. Николай Федоров Чөваш Республикн Министрсөн Кабинөчөн тата интересленөкен мөн пур өнөн тухса тәнө ыйтусөне тата парөссөпе комплекслө мерөсөм йышәнмалла, йөвөрлөхсөм сиксө тухнө предпритисөн хөсөсөне тата ертүсөсөне хистемеллө тенө.

Канашлура Министрсөн Кабинөчөн членөсемпе ытти сивөч ыйтава та пөхса тухнө.

ЧР ПА пресс-служби.

Тавар туянакансенө пөлме

Эрөх туяниччөн хутнө пөх

ЧР Министрсөн Кабинөчөн 2006 сұлхи июнөн 21-мөшөнчи «Чөваш Республикн территориөйөнчө ваккөн сүтма палөртөкөн алкоголь продукцияөн пахалөхне хөйсөн ирөкөпө тёрөслөсси тата унөн хөрушсөрлөхө сөнчөн» йышәнәвөпе килөшүүлөн Чөваш Енрө алкоголь продукцияө туса кәларакан тата курттәмән сүтөкөн предпритисөм унөн пахалөхне хөйсөн ирөкөпө тёрөслөссө, сөкна сирөплөтөсөнөх кашни кёленчө сине сыпөсөтарма ятарлө наклейкөсөм илөссө...

Хальхи вөхөтра алкоголь продукцияөн республикөна 21 организаци курттәмән илөсө килсө тәрөт. Виҗсөшөсөр пуснө ыттисөм пуртө хөйсөм илсө килөкен продукцияөн тёрөслөсө тәрөссө, наклейкөсөм сыпөсөтарассө. Сөвөнна эфир сирө, хаҗат вулкансөм, эрөх илөме лавкөна кёрсөнчи малтанөх сөвна асөрхама сөнөтпөр (вёл кёленчөн мөйө сөчнө пулатъ). Шөл пулнө те, «Ягуар» тата «Медиана» общөствөсөм республикөна турттөрсө килөкен эрөх пахалөхне тёрөслөсөссө, тёрөслөсөсрөх ваккөн сүтма лавкөсөне парөссө. Эфир, сөмахран, сөвөншөк эрөхпө сөх-лөкөн пулөттәмәр.

Ноябрь уйахөнчөн пуслөса Шупашкарти, Сөнтервөрринчи тата Етөрнөри эрөх завөчөсөм те хөйсөм туса кәларакан эрөх пахалөхөшөн пөтөмөх яваплө. Вөсөнө пурө 3 миллион штук наклейка панө. Сапла вара вёсем хөйсөне шанса ёслөме тивөслө.

Сөкөнна пөрлөх республикөна курттәмән сүтма турттөрсө килнө 60 ытла төрлө эрөх пахалөхө сирөплөтнө стандартпа килөсө тәмөнинчө палөртнө. Халөх сывлөхөшөн асөрханнин усси вара сук мар.

Районти техника спиртөнчөн суя эрөх шөвөкө хөтөрлөсө сүтөкөнсөм пур-ха. Сөвөнна та хөмөр сывлөха хөмөрах сөхлар.

Н. СМЕРНОВ.

Район бюджетне пичетлетпөр

Хаҗатан паянхи номерөнчө 3–7-мөш страницөсөнчө районан 2007 сұлхи бюджетне пичетлетпөр. Ана депутатсен районти Пухавён черөтлө 15-мөш ларөвөнчө иртнө сұлхи декабрөн 1-мөшөнчө йышәннө. Районан қасалхи бюджетчө тупөшсөм өнөпө 276 миллион та 547 пин те 600 тенкөпө, тақаксөм өнөпө 280 миллион та 750 пин те 700 тенкөпө танлашөт, бюджет дефицитчө 4 миллион та 203 пин те 100 тенкө. Хөмөр ёслөсө илмелли тупөш 48 миллион та 890 пин те 500 тенкө. Республика бюджетөнчөн уйөрөкөн субвенци 227 миллион та 657 пин те 100 тенкөпө танлашөт. Ку кәтартусөм унчөнчөн сұлхинчөн самай пысакраха.

Юбилей

Саламаттык

Муркашра пурәнкан юратнөран та юратнө анненө, мөшөшөра, ыр кәмәллө хунямөна, тарөватлө кукамөя – **Василиса Константиновна ВАСКИНОВА** 55 сұл тултарнө ятпа ашшөн саламлатпөр. Вөрөм кун-сұл, тулли төлей, сирөп сывлөх сунатпөр. Сирөп сывлөхпа татах та нумай сұл ачусөмпе, мөнкусөмпе сөвөнна пурәнмалла пултөр.

Хөклөран та хөклө аннемөр, Эс пурришөн сөвөнөтпөр, Хөмөра сөв төри төлейлө туютпөр, Төв төватпөр сөна чөрөрен. Тайма пус сөна пирөнтөн, Ан чирлө, ан вөтөл нөхөсөн, Пул хөваслө, кәмәллө ялан. Сывлөх пултөр мөн вөтөлчөнчөн, Пурәнма сунатпөр сөр сұлчөн.

Саламлаканөсөм: мөшөрө, 2 хөрөпө ывөлө, кёрүшөсөмпе кинө, 5 мөнкукө, хөти-төхлөчисөм тата сывөх төвөнөсөм.

ЧР Президентчөн Патшалөх Канашнө янө Сырөвнө тишкөрнө май

Конкретлө ёсөсем палөртнө

Патшалөх Думинчи хөмөн ёсө пүлөмөнчөн тухнө чух коллөгөна, Раҗсөйөн пөр регионөн депутатне төл пултәм, хөм Чөваш Ен Президентчөн Патшалөх Канашнө тата анлө общөствөнөсө валли яракан сырөвнө итлөме каясөси пирки пөлтөртөм. Вёл төлөнмеллипөх төлөнчө. Вөсөн регионөнчө кун лөкки сук иккөн. Хысөсөн вёл мөна ку Сырупа паллаштарма ыйтрө.

Сөк төслөх пирөн республикөра влөс халөхшөн уса пулни, проблемаллө ыйтусөне пөрлө татса пама хөтөр пулни, чи кирлө вара – унөн халөхө пөлтөрөмелли пурри пирки калатъ.

Чөваш Республикн Президентчө Николай Федоров Патшалөх Канашнө янө «Вөхөтра хөк-ламалла, сөнсемшөн ёслөмеллө» Сырөвөнчө иртнө сұл итөгөсөнө кёскөн пөтөмлетөт. Нумай кәтартусөм өнөпө Чөваш Республикн Раҗсөй Федерациөйөнчө малти вырөнсөне йышәнөт. Николай Васильөвич қасалхи ёсө приоритөтөсөнө палөртрө. Пур өнөпө те аталану хөвөртлөхөсөнө үстерөме пөхнө: ял хуҗалөхөнчө, промышленноҗөра, вөрөнтөрө, культу-

рөра... Сөнсөн тупөшөсөм үсөмеллө тата ыт. те. Пирөн пурнөсө условийөсөнө лайөхлатмалла, сөнсөн ас-хөкөл, культура шөйне үстерөмеллө, чи кирлө вара – Президент республикөра чухөнлөхө пөтөрөме зада-ка лартрө.

Юлашки сүлсөнчө эфир тунтөрлө пулөмсөм пирки сахал мар илтнө тата курнө. Аса илөр-ха, миҗө сұл өнтө е унта, е кунта предпритисөм хупәннө, ёсө укҗи, пенсисөм, пөсобисөм түлөмөн, забастовкөсөмпе пикөтсөм иртнө, протөстөсөм пулнө. Паян вара Чөваш Ен Президентчө пөтөм ёсө пөлсө йөркелөсө пынинө кура республикөра ыра өннеллө улшө-нусөм пулса иртни пирки ытларөх каласма тивөс. Палөртма кәмәллө, Николай Васильөвичшөн пөчөк тема е пөчөк зада-ка сук, пурнө те вөсөнө вёл пөр пөкөх хөклатъ. Ашө кәмәллө нравственнөсө, сөнлөхпа сывөххисөмшөн тәрөшөссин ыйтөвөсөнө вёл манса хөвар-мөстъ.

Сөмө, сөмө традицийөсөмпе пуянлөхөсөм пирки ытларөх каласмалла. Пөхөр-ха, сирөн

сөмө мөнлө пурәнөт? Сөмө сөтөлө хушшинчө төвөнөсөмпе тата сывөх сөнсөмпе пөрлө эсир юлашки хут хөшөн пурө-рәннө, хөсөн сөмө ыйтөвөсөнө ачөсөмпе пөрлө сүтсө явнө, пөрлөхө төллөсөм пирки каласнө? Сирөп сөмөрө туслөх хуҗалантөр, сөвөн чухнө өнө-сүсөмпе тәнөслөхө та пулө, республикөпа сөршыв та сирөп-лөнөс. Аталөкөн сөршывөра сывө ашө-амөшө пур сөнчө сөвөн чухлө талөх ача, ёсөсөр сөн пулма пултарөймастъ. Көшнө сөмөрө йөркөллө ларө-төрө төвайратпөр пулсан, общөствөри нумай социаллө проблемөсөм хөйсөмөх сүхалөс.

Президент төрөсө каларө, кашнин ёсө вырөнөнчөх ёсө сөнө сөнөллө, творчөствөллө пөхөсө, сөнөллө шуөшлөв пулмалла. Сөмрөксөнө те сөвна вөрөнтмеллө.

Чөваш Ен Президентчө хөйөн Сырөвөнчө «Пөрлөхлө Раҗсөй» парти төлөшлө хөйөн позициян уса мөлө палөртрө. Парти суйлава сөршывө аталантармалли програмөпа тухнинө пөлтөрчө. «Пөрлөхлө Раҗсөй» парти рөтнө кёрсө, Чөваш Рес-

публикн Президентчө хөй те парти стратегийөпө пөр шуөш-лө пулнөне пөлтөрчө. Парти малашлөхө валли халөхө сөх-ласа хөварсө, коррупци пөтө-рес, экономика эффективлөхө-өпө сөршывөн пөтөмөшлө эффективлөхне үстөрөс төлөшөпө палөртөкөн задачөсөнө татса парөссөпө Чөваш Республикнчө пөррөмөш сұл мар өнтө сөнө тәрөсө ёслөссө. Николай Васильөвич пирөн ума, сөкунсөм хөтөрлөкөнсөм умнө те задачөсөм лартрө. Сөмахран, федераллө шөйра пирөсупа алкогольөн социаллө хирөслө рөк-ламин сферинчө палөрөмлө улшөнөсөм төвөссөпө. Патшалөх Думин депутатчөсөмпе Федераци Канашөн членөсөнө алкоголь продукцияөн пирөсупа издөлийөсөнө сұл ситмен сөмрөксөнө сүтөкөнсөнө айөплөссөпө сирө-өпөх мерөсөм йышәнма сөннө.

Сырөва чиновниксөм кәна мар, республика сөннисөм те ырласа йышәнөнна шанса тәрө-ратөп.

П. СЕМЕНОВ,
РФ Патшалөх Думин
депутачө.